

Gezang en snarenspeel voor de Heer¹.

Efeziërs 5:19 en 20; Kolossenzen 3:16

Hoofdstuk 1.

Vanaf het begin hebben de mensen hun gevoelens door gezang en muziek uitgedrukt. Genesis 4 vermeldt, dat Jubal – de zesde nakomeling in de geslachtslijn van Kain² – de vader was van allen, die harp³ en herdersfluit bespelen. Maar deze instrumenten werden niet tot lof van de Schepper gebruikt, want de lijn van Kain was verdorven en Jubals vader Lamech beroemde zich op zijn wraakoefeningen (Genesis 4:21-24).

Lofprijzing na redding.

Over een gezongen lofprijzing voor God bericht de Heilige Schrift pas in Exodus 15. Na de doortocht door de Schelfzee hieven Mozes en de kinderen Israëls een lofzang aan, die begint met de woorden: *'Ik wil de Here zingen, want Hij is hoog verheven'*; en zij verheerlijkten de Here voor Zijn geweldige daden, waardoor Hij Zich als de alleen ware en machtige God geopenbaard had.

Toen nam de profetes Mirjam een tamboerijn in haar hand en voerde alle vrouwen aan met een wisselzang, die luidde:

¹ Vertaling van 'Singend und saitenspielend dem Herrn'; E. Prolingheuer, *Unausforschlicher Reichtum*, jaargang 70 (2001). Vertaling: Rita Buurveld-Jansen.

² Genesis 4 vanaf vs. 17: Kain → Henoeh → Irad → Mechujaël → Metusaël → Lamech → Jubal.

³ NBG: resp. citer en fluit.

*'Zingt de Here, want Hij is hoog verheven
het paard en zijn ruiter stortte Hij in de zee.
(Exodus 15:1-21)*

Maar het gezang was snel verstomd, want al enkele dagen later morde het volk tegen Mozes en IEUE¹. Gedurende de 40-jarige tocht door de woestijn wordt nog slechts één keer bericht over het zingen van het volk bij een bron, die de Here hun gegeven had (Numeri 21:17); vaak echter horen wij over mokken en morren (Exodus 16:2-12; 1 Corinthiërs 10:10).

Ongeveer 200 jaar later, toen Israël al lang in het beloofde land woonde, zongen Debora, de richteres, en Barak, de aanvoerder van het leger, een overwinningslied, omdat God Zijn volk van het juk van de Kanaänitische koning en zijn legeroverste Sisera bevrijd had (Richteren 5). Over gezang en reidans van de Israëlitische vrouwen wordt verslag gedaan, nadat David Goliath en de Filistijnen overwonnen had (1 Samuel 18:6,7).

Gezang en muziek in Israël.

In Davids tijd waren er allerlei verschillende muziekinstrumenten, o.a. ook twee snaarinstrumenten, die als harp en citer werden aangeduid, die echter in uiterlijk en klank enigszins van de huidige verschillen.

David speelde zo goed citer en harp, dat hij koning Saul daarmee kon kalmeren, als een boze geest over hem kwam (1 Samuel 16:14-23). Wij kunnen aannemen, dat David al zijn psalmen ermee begeleid heeft. Hij roept in zijn liederen dikwijls op tot lofprijzing voor God met muziekinstrumenten, bijvoorbeeld in Psalm 33:2 – *'Looft de HERE met de citer, psalmzingt Hem met de tiensnarige harp!'* Het zingen en loven van David begon al bij zonsopgang:

*'Waak op, mijn ziel, waak op, harp en citer;
ik wil het morgenrood wekken
Ik zal U loven, o Here, onder de volken
ik zal U psalmzingen onder de natiën ...
(Psalm 57:9-10)*

Met het oog op de hulp en troost van de HERE in de vele benauwdheden door vijanden en wetteloze mensen, verkondigde hij:

¹ IEUE — NBG: HERE

*'Dan zal ook ik U met de harp prijzen,
Uw getrouwheid, mijn God
ik zal U psalmzingen met de citer, o Heilige Israëls
Mijn lippen zullen jubelen, wanneer ik U zal psalmzingen ...'
(Psalm 71:22,23.*

Al voor de bouw van de tempel voerde David in de erediensten gezang en muziekbegeleiding in. Hij benoemde daarvoor een groot aantal Levieten (1 Kronieken 6:16-32 en 15:16-24). Meerdere overgeleverde psalmen stammen af van de Leviet Asaf, die in Psalm 81:3 Israël oproept: *'Heft een zang aan, laat de tamboerijn horen, de liefelijke citer met de harp!'* Bij het inhalen van de ark van het verbond in Jeruzalem en bij de tempelinwijding onder Salomo, na de overwinning van koning Josafat over de Ammonieten en bij het opnieuw inwijden van de tempel onder Hiskia werd de blijdschap daarover met liederen en instrumenten tot uitdrukking gebracht (1 Kronieken 15:28; 2 Kronieken 5:11-13; 20:26-28 en 29:25-30).

Ook de Sabbat van Israël was niet alleen maar een rustdag, maar een dag van vreugde in gemeenschappelijk gebed en lofprijzing. Psalm 92 is een lied voor de Sabbatdag. Hij begint met de woorden:

*'Het is goed de HERE te loven
Uw naam psalmen te zingen, o Allerhoogste
in de morgenstond Uw goedertierenheid te verkondigen
en Uw trouw in de nachten,
op het tiensnarig instrument en op de harp
bij snarenspeel op de citer.
Want Gij, HERE, hebt mij verheugd door Uw daden,
over de werken Uwer handen zal ik jubelen.'*

In de psalmen 146 tot 150 worden alle schepselen van God in de hemelen en op de aarde en al het geschapene tezamen met alle muziekinstrumenten opgeroepen: *'Looft de HERE!'*

God niet verheerlijkend.

Helaas dienden in Israël liederen en muziekinstrumenten niet alleen maar tot verheerlijking van de Here, zodat de profeet Jesaja waarschuwde: *'Wee hun die reeds des morgens vroeg bedwelmende drank zoeken; die laat in de nacht opblijven, terwijl de wijn hen verhit. Dan bestaat hun feest in citer en harp, tamboerijn, fluit en wijn, maar op het doen des HEREN letten zij niet en het werk Zijner handen zien zij niet.'* (Jesaja 5:11,12) Door de profeet Amos liet de Here zeggen: *'Doe van Mij weg*

het getier van uw liederen, het getokkel van uw harpen wil Ik niet horen.'
Omdat zij de wet van God niet hielden en geen recht en gerechtigheid deden, wilde Hij geen brandoffer en geen spijsoffer, geen gezangen of muziekkuitvoeringen van hen aannemen (Amos 5:21-24).

Muziek van de tempel

Gezang en muziek verstomden tijdens Israëls gevangenschap. Aan de rivieren van Babylon zaten zij, die weggevoerd waren en weenden als zij aan Sion dachten. En zij hingen hun harpen aan de wilgen. Op de oproep van degenen, die hen weggevoerd hadden, om een lied van Sion te zingen, antwoordden zij: *'Hoe zouden wij des HEREN lied zingen op vreemde grond?'* Want hun zingen en musiceren was nauw verbonden met de plaats van aanbidding in Jeruzalem (Psalm 137). Pas na hun terugkeer en de herbouw van de tempel onder Nehemia werd de lofprijzing van God door speciaal daarvoor benoemde zangers weer ingesteld. In Nehemia 7 worden 148 zonen van Asaf en 245 zangers en zangeressen vermeld, die daarvoor aangesteld werden (Nehemia 7:44 en 67). Bij de inwijding van Jeruzalems muur vormde men uit de Levieten twee zangkoren, waarvan het gezang door cimbalen, harpen en citers werd ondersteund (Nehemia 12:27-43).

Bij de jaarlijkse vieringen van het Pascha werden psalmen gezongen, die aan de wonderbaarlijke redding van het volk uit de slavernij van Egypte herinnerden. Ondanks het afgrijselijke van de voor Hem liggende uren hief ook de Heer met Zijn discipelen na de laatste Paasmaaltijd de lofzang aan (Mattheus 26:30).

Toekomstige lofprijzingen.

Over geweldige lofzangen bericht de apostel Johannes in de Openbaring van Jezus Christus. In het vijfde hoofdstuk zag hij, hoe de vier dieren en de 24 oudsten (de vertegenwoordigers van de aardse en de hemelse schepping) neervielen en met citers de lofprijzing van het Lam [lett.: lammetje] aanhieven, waarin miljoenen hemelse boodschappers en tenslotte ieder schepsel, dat in de hemel, op en onder de aarde en in de zee is, invielen. Het nieuwe gezang, dat de 144.000 uitverkorenen uit Israël op de berg Sion zingen, was als de stem van vele wateren, als de stem van zware donder en een stem als van citerspelers, die op hun citer spelen (Openbaring 14:1-3). De overwinnaars bij de glazen zee hadden citers van hun God en zongen het lied van Mozes en het lied van het Lam (Openbaring 15:2-4).

Zingen en musiceren in onze tijd.

In de christenheid wordt met veel gezang en muziek vorm gegeven aan de erediensten, die door uitvoeringen van cantates, missen en oratoria onbetwistbare hoogtepunten bereiken. In feestelijke en verheven stemming verlaten de bezoekers zulke bijeenkomsten en zij menen, dat zij heel dicht bij God waren. Gewoonlijk is dat echter een misleiding, omdat men *'zielse' stemming* gelijk stelt aan een *werken van de geest*. Vaak staat de voordracht van de zangers, koren en muziekinstrumenten in het middelpunt. Omdat Gods woord vaak zonder geestelijke kracht en liefde verkondigd wordt, probeert men de nood in mensenlevens door gezang en muziek te stillen. Wij worden tegenwoordig gewoonweg overspoeld met een vloed van christelijke liederen en muziekwitvoeringen, waarvan vele een toetsing door het woord van de waarheid niet kunnen doorstaan. Veel liederen in de christelijke liedboeken zijn niet geestelijk, maar *'ziels'*; ze raken het gevoel en het gemoed. Wij willen niemand veroordelen, maar we stellen wel de vraag, of God welgevallen heeft aan liederen, die het handelen van de mensen naar voren brengen en waarin de mens opgeroepen wordt, gerechtigheid en vrede op aarde te bewerken of om God (Die het blijkbaar niet alleen kan) te helpen om dat te bereiken.

In onze harten.

Als leden van het lichaam van Christus worden wij aangespoord *in ons hart* voor de Heer te zingen en te musiceren (Efeziërs 5:19). [CV – *'... zingend en snarenspeleend in uw hart voor de Here.'*] Niet alle kinderen van God kunnen hun liederen op de harp of een ander snaarinstrument begeleiden. Daarvoor worden wij ook niet opgeroepen. Ons *hart* moet een harp zijn, waarvan de snaren het rijkelijk in ons wonende *woord van Christus* is (Kolossenzen 3:16). Zijn wij daartoe met geest vervuld (Efeziërs 5:18), dan brengt dat het woord tot klinken, zodat het als een welgevallige lofprijzing tot God opstijgt.

Waarom wordt in Efeziërs 5 en Kolossenzen 3 over de lofzang in het *hart* en niet over lofzang van de lippen gesproken?

Het hart is figuurlijk het centrum en de kern van ons *geestelijke* wezen, de zetel van de beweegredenen, van het inzicht en het verstand¹. De Heer Jezus verklaarde Zijn discipelen, dat uit het hart niet alleen slechte

¹ Zie: Stichwortkonkordanz zum Konkordanten neuen Testament, blz. 486

gedachten komen, maar ook boze daden (Mattheus 15:18,19; Marcus 7:20-23). Hij citeerde uit de profeet Jesaja: *'Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart is verre van Mij.'* (Marcus 7:6). Tegen de spottende Farizeeën zei de Heer: *'Gij zijt het, die voor rechtvaardig wilt doorgaan voor de mensen, maar God kent uw harten.'* (Lucas 16:15). Over de natien zegt de Schrift: *'Immers, hoewel zij God kenden, hebben zij Hem niet als God verheerlijkt of gedankt, maar hun overleggingen zijn op niets uitgelopen, en het is duister geworden in hun onverstandig hart. ... Daarom heeft God hen in hun hartstochten overgegeven ...'* (CV: *overgegeven in de begeerten van hun hart*) (Romeinen 1:21-24; Efeziërs 4:18) Het hart is voor het menselijk oog verborgen, maar *de HERE ziet het hart aan*; Hij doorzoekt de harten en toetst de nieren (1 Samuel 16:7; Spreuken 24:12; Jeremia 17:10). *God is de hartenkenner* (Handelingen 1:24; 15:8).

Op zichzelf brengt het hart niets voort. Het voedt zich met dat wat het aan de ene kant ontvangt en geeft het door aan de andere kant. Dat geldt voor het lichamelijke hart net zoals voor het figuurlijke hart, dat volgens de Schrift het knooppunt is van al het geestelijke. In Spreuken 2:2 en 23:12 wordt de mens vermaand, het hart tot verstandigheid te neigen en te richten op de vermaning. In het hart bevindt zich als het ware het uitgangspunt van alle beslissingen, die de mens neemt, van alles wat hij zich voorneemt, spreekt en uitvoert. Daarom zei de Heer tegen Zijn volk: *'Een goed mens brengt uit de goede schat van zijn hart het goede voort en een slecht mens brengt uit de boze schat het boze voort. Want waar het hart vol van is, daarvan spreekt de mond.'* (Lucas 6:45)

Het menselijke hart is verduisterd totdat God het licht erin laat schijnen om het te verlichten met de kennis van Zijn heerlijkheid in het aangezicht van Jezus Christus (2 Corintheërs 4:6). Hij reinigt onze harten door het geloof en stort Zijn geest daarin uit (Handelingen 15:9; 2 Corintheërs 1:22). Als Gods geest ons vervult zijn wij in staat onder elkaar te spreken in psalmen, lofzangen en geestelijke liederen, voor de Here in ons hart te zingen en te spelen, en voor alles en te allen tijde God, de Vader, in de naam van onze Here Jezus Christus te danken (Efeziërs 5:19,20). Want tot lof van Zijn heerlijkheid werden wij uitverkoren en geroepen (Efeziërs 1:12,14).

Ooit klonken de lofprijzingen van God voornamelijk in de tabernakel en in de tempel in Jeruzalem. Tegenwoordig zijn alle kinderen van God een tempel van Zijn geest (1 Corintheërs 6:19), en in hun hart zouden dank en lofprijzing nooit moeten verstommen. Maar ook *onze mond* zou

daarvan moeten overvloeien, vooral ook in het samenzijn met kinderen van God.

De genadegave van de rechtvaardiging en de verzoening, de door de in ons inwonende geest van God gegarandeerde zekerheid, dat wij kinderen van God zijn, en de heerlijke verwachting in Christus zouden onze harten altijd tot klinken moeten brengen. En de alles overtreffende geestelijke zegeningen, waarmee wij in Christus te midden van de hemelingen gezegend zijn, onze hoge positie als broeders van de Eerstgeborene en de innige band met Hem, Die het Hoofd van het lichaam is, brengen vreugde en dank tot overvloeien. Of zingen wij soms nog mee met de klaagzangen van de wereld? Wij mogen in al het zuchten en steunen in ons lichaam van vernedering leven in de verwachting van de vrijkoping van ons lichaam en absoluut zeker zijn, dat het lijden, dat ons door de Vader toegemeten wordt, een alles overtreffend en verre te boven gaand eonisch gewicht van heerlijkheid bewerkt (Romeinen 8:18,23; 2 Corinthiërs 4:17).¹

Ernst Prolingheuer

¹ Het tweed en laatste deel van dit artikel (Hoofdstuk 2) verschijnt in het volgende EH-Magazine.